

NHỮNG NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN VIỆC VẬN DỤNG LÝ LUẬN DẠY HỌC VÀO THỰC TIỄN DẠY HỌC Ở BẬC TIỂU HỌC KHI THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018 TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ BUÔN MA THUỘT, TỈNH ĐẮK LẮK

Vũ Minh Chiến¹, Nguyễn Thị Thanh Vân², Trương Quỳnh Như³

Ngày nhận bài: 19/12/2022; Ngày phản biện thông qua: 26/12/2022; Ngày duyệt đăng: 31/7/2023

TÓM TẮT

Trong bối cảnh Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 đang được thực hiện ở cấp tiểu học, những lý luận dạy học mới trong quá trình triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 cần được vận dụng có hiệu quả vào thực tiễn dạy học ở bậc tiểu học. Nghiên cứu này tiến hành khảo sát 250 giáo viên dạy học các khối lớp 1, lớp 2 và lớp 3 tại các trường tiểu học trên địa bàn thành phố Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk, làm cơ sở để tiến hành phân tích những nhân tố ảnh hưởng đến việc vận dụng lý luận dạy học mới vào thực tiễn dạy học khi triển khai Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở bậc tiểu học. Nghiên cứu này đã chỉ ra rằng: thứ nhất, giáo viên có vai trò trung gian, làm cầu nối để lý luận dạy học được vận dụng vào thực tiễn dạy học; thứ hai, tiết dạy học trên lớp giúp việc chuyển hóa qua lại giữa lý luận dạy học và thực tiễn dạy học được hiện thực hóa; thứ ba, thiết bị dạy học có vai trò quan trọng đối với mục tiêu của việc vận dụng lý luận vào thực tiễn. Cuối cùng, các quy định trong quản lý có vai trò định hướng giáo viên vận dụng, chuyển biến lý thuyết vào thực tiễn và ngược lại. Bằng việc làm sáng tỏ vai trò của các nhân tố nêu trên, kết quả này là tài liệu tham khảo giúp giáo viên và các cấp quản lý có biện pháp tác động tích cực và đúng đắn nhằm đáp ứng yêu cầu và mục tiêu triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 ở cấp tiểu học.

Từ khóa: lý luận dạy học, thực tiễn dạy học, tiểu học.

1. MỞ ĐẦU

Lý luận dạy học phát sinh và phát triển từ trong thực tiễn dạy học, lý luận dạy học được đúc rút từ kinh nghiệm thực tiễn trong dạy học. Ngược lại, lý luận dạy học sau khi đã được hình thành sẽ ảnh hưởng đến thực tiễn dạy học, không ngừng đề ra yêu cầu mới và chỉ rõ phương hướng cho thực tiễn dạy học. Do vậy, lý luận dạy học luôn phải gắn liền với thực tiễn dạy học. Lý luận sinh ra từ thực tiễn, thực tiễn lại tăng cường thêm lý luận, hai đối tượng này có mối quan hệ ảnh hưởng qua lại lẫn nhau, lý luận dạy học có vai trò chỉ đạo thực tiễn dạy học, thông qua đó thể hiện được giá trị của lý luận dạy học, lý luận dạy học cứ như thế lại trải qua kiểm nghiệm bởi thực tiễn dạy học, cải tiến để thay đổi. Vì vậy, lý luận dạy học và thực tiễn dạy học phải cùng tồn tại, ảnh hưởng lẫn nhau, đồng thời giữa hai đối tượng là lý luận dạy học và thực tiễn dạy học không thể coi trọng hơn hoặc xem nhẹ hơn đối tượng nào.

Tuy nhiên, vì một số nguyên nhân mà lý luận và thực tiễn có những đặc điểm riêng của nó. Thứ nhất là, trong dạy học, lý luận dạy học và thực tiễn dạy học có những đặc tính khác biệt, những đặc tính này biểu hiện ở cơ sở tư duy, phạm vi hoạt động,...

có nghiên cứu chỉ ra rằng, cơ sở tư duy của lý luận dạy học là tư duy kết cấu và tư duy phát triển, tuy nhiên cơ sở tư duy của thực tiễn dạy học chịu ảnh hưởng của các yếu tố nội tại của hoạt động giáo dục và tư duy nhận thức đối với thực tiễn dạy học. Trong khi phạm vi nghiên cứu của lý luận dạy học chủ yếu là các trường đại học, mà trình độ nghiên cứu về lý luận dạy học có mối quan hệ với học hàm học vị của người làm nghiên cứu, tuy nhiên phạm vi hoạt động của thực tiễn dạy học là các tiết dạy học ở bậc học phổ thông, trong đó có cấp tiểu học, trình độ hoạt động của thực tiễn dạy học lại có mối quan hệ trực tiếp với thành tích thi của học sinh. Nhận thức về lý luận dạy học chủ yếu quan tâm đến khái niệm, suy luận, nghiên cứu lý luận dạy học thường đề giải thích cho câu hỏi “là cái gì?” hay “tại sao?”, còn thực tiễn dạy học lại quan tâm đến kinh nghiệm trải nghiệm, cần tích lũy những tri thức mang tính thực tiễn, đó là “thao tác như thế nào?” (Guo, 2005); Thứ hai là, những điểm chưa hoàn thiện của lý luận dạy học và thực tiễn dạy học, biểu hiện ở chỗ trên thực tế quên mất lý luận mà lấy kinh nghiệm làm trung tâm, bảo thủ, thiếu sự sáng tạo; Thứ ba là, có khi quá tập trung vào lý luận mà quên đi thực tiễn, quá quan tâm đến những

¹Khoa Sư phạm, Trường Đại học Tây Nguyên;

²Khoa Ngoại ngữ, Trường Đại học Tây Nguyên;

³Phòng Truyền thông và Tư vấn tuyển sinh, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Vũ Minh Chiến; ĐT: 0835139539; Email: vmchien@ttn.edu.vn.